

Валентина Пальчук,

канд. наук із соц. комунікацій, ст. наук. співроб.,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

СОЦІАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ І РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

У статті висвітлено розвиток соціальних інформаційних комунікацій відповідно до сучасних тенденцій підтримки стійких інформаційних обмінів на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Проаналізовано роль сучасних інформаційних центрів як важливої складової соціальних інформаційних комунікацій, зокрема бібліотек, інших інформаційних структур ринку медіа-аналітики, які здебільшого орієнтовані на комерційні структури, розкрито їх організаційно-технологічні, програмно-технологічні, інформаційно-технологічні, інтелектуальні підходи та методики роботи з масивами джерел інформації, що циркулює в соціальних інформаційних комунікаціях.

Ключові слова: соціальні інформаційні комунікації, бібліотека, інформаційні центри з галузі медіа-аналітики, організаційно-технологічні, програмно-технологічні, інформаційно-технологічні, інтелектуальні підходи та методики роботи з масивами джерел інформації, Україна.

Сучасний інформаційний простір являє собою складну систему різноманітних суб'єктів, яка в процесі свого розвитку набула характерних рис цілісного соціального організму. Функціонування цієї системи забезпечується насамперед розвитком відповідних соціальних інформаційних комунікацій, що постійно вдосконалюються відповідно до зростання інформаційних потреб суб'єктів.

Дослідники в галузі соціальних комунікацій слушно зауважують, що сьогодні цей процес інтенсивного вдосконалення системи розвивається насамперед у двох основних напрямках: підвищення якості та інтенсивності циркуляції інформації у вже діючих каналах, а також у зв'язку з постійним ускладненням структури суспільства множенням, удосконаленням наявних каналів у процесі організації доступу до ін-

формації користувачів, для обслуговування нових соціальних структур, що створюються під час суспільної еволюції [1, с. 7].

Наукове осмислення процесу розвитку соціальних інформаційних комунікацій, їх ролі й значення відбувається в площині пошуку оптимальних механізмів підтримки стійких інформаційних обмінів між суб'єктами, у тому числі через розвиток дистантних форм доступу до інформаційних ресурсів; забезпечення умов щодо наповнення достовірною інформацією каналів її циркуляції, постійного доступу до наявних її обсягів. Результати цих досліджень висвітлювалися в працях таких вітчизняних науковців, як О. Онищенко, В. Горовий, С. Горова, Т. Гранчак, С. Хоперський, Ю. Половинчак, Л. Чуприна, В. Бондаренко, Т. Горенко та ін.⁵

З цими питаннями тісно пов'язана наукова проблематика узагальнення досвіду обробки, аналізу інформації, що циркулює в соціальних інформаційних комунікаціях і відображає життєдіяльність різних суб'єктів українського суспільства. Водночас виробництво нової багатоаспектної інформації за принципом «інформація на базі інформації» є принципово важливим для суспільства, оскільки з введенням її в соціальні інформаційні комунікації забезпечується відповідний орієнтир стосовно розвитку різних галузей українського суспільства.

У зв'язку з цим розв'язання даної проблематики неможливе без переосмислення ролі сучасних інформаційних центрів, як важливої складової соціальних інформаційних комунікацій, зокрема бібліотек, інших інформаційних структур ринку медіа-аналітики в умовах інтенсивності інформаційних обмінів, узагальнення їхнього досвіду в розвитку інформаційної діяльності, визначення основних відмінностей у підходах та методах роботи з масивами джерел інформації.

---

⁵ Горовий В. М. Національні інформаційні процеси в умовах глобалізації : монографія. Київ, 2015. 334 с.; Бібліотека в реалізації державотворчої інформаційної політики : монографія / Т. Гранчак, В. Бондаренко, С. Горова [та ін.]. Київ, 2016. 339 с.; Хоперський С. Особливості сучасного введення в суспільний обіг наукової інформації (на прикладі аналізу досвіду Бібліотеки Конгресу США). Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2009. Вип. 25. С. 11–22; Чуприна Л. А. Оперативна інформація в соціальних мережах: особливості обігу та використання бібліотеками. Там само. – Київ, 2012. Вип. 33. С. 507–523; Половинчак Ю. Українська наука в системі міжнародних документальних комунікацій. Там само. – Київ, 2011. Вип. 32. С. 21–29.

Ключовим для окреслення мети цієї статті є узагальнення досвіду сучасних інформаційних центрів у галузі медіа-аналітики, які здебільшого орієнтовані на комерційні структури, розкриття їх організаційно-технологічних, програмно-технологічних, інформаційно-технологічних, інтелектуальних підходів та методик роботи з масивами джерел інформації, що циркулює в соціальних інформаційних комунікаціях.

Збільшення суб'єктів життєдіяльності українського суспільства в результаті розвитку економічної, політичної, соціальної, культурної та інших сфер, удосконалення інформаційно-комунікаційних технологій зумовили зростання потреб в ефективній інформаційній координації, формуванні уявлення про узагальнену інформаційну картину, що ретранслює результат діяльності цих суб'єктів в інформаційному просторі, поширення інформації по лінії горизонтальних зв'язків.

Інтенсифікація інформаційних обмінів, подальше вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій, обробка, зберігання та введення в соціальні інформаційні комунікації все більших обсягів інформації, які стало неможливо обробляти власними силами, зумовило розвиток у структурі суспільної діяльності окремих напрямів, пов'язаних з аналізом, узагальненням змісту інформації, дослідженням інформаційних процесів. Цей період і є часом розвитку сучасних інформаційних центрів, інформаційно-аналітичних структур сучасних бібліотек. Зі зростанням обсягів інформації, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, і, відповідно до технологічних і фінансових можливостей, відбувся поділ цих центрів за певними напрямками інформаційної діяльності, орієнтованої на задоволення інформаційних потреб окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів суспільства.

Розвиток структури українського суспільства та інформаційно-комунікаційних технологій зумовив урізноманітнення технологічних інструментів для інформаційних обмінів, що, у свою чергу, стало основою для багатоаспектного змістовного наповнення соціальних інформаційних комунікацій. З одного боку, за таких чинників ця система сприяє зміцненню інформаційних зв'язків у суспільстві і є важливим фактором для стимулювання інформаційних обмінів між різними соціальними групами людей, державними, політичними, економічними, науковими, громадсько-суспільними та іншими суб'єктами суспільної діяльності.

З іншого – зміцнення інформаційних зв'язків, зростання рівня інформаційних обмінів на основі інформаційно-комунікаційних технологій дало змогу використовувати ці надбання для інформаційних впливів, маніпулювань, поширення негативної інформації про діяльність конкуруючих суб'єктів, із метою інформаційного збурення в суспільстві.

У зв'язку з цим сформувався відповідний суспільний запит, що зумовив розвиток таких напрямів інформаційної діяльності, як інформаційна аналітика, медіа-аналітика в роботі сучасних інформаційних центрів. У свою чергу, це дало поштовх для дослідницької роботи в цьому напрямі, усвідомлення необхідності підвищення відповідних якісних параметрів, потрібних для розуміння сучасних методологічних, організаційних засад та програмно-технологічних засобів забезпечення результативності інформаційної діяльності, пов'язаної з дослідженням інформаційних процесів, і відповідно, із технологіями інформаційного обігу, обробкою, аналізом, узагальненням інформації, що функціонує в соціальних інформаційних комунікаціях та відображає результат (представленість) чи авторську тональність щодо суспільної діяльності окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів.

Прискорені процеси виробництва різними суб'єктами зазначеної інформації і її функціонування, що стали менш контрольованими з боку інститутів українського суспільства, неможливість більшою мірою керувати інформаційними ресурсами привертають увагу саме до проблеми моніторингу, аналізу інформації з різних каналів інформування, дослідження специфіки її організації, циркуляції в системі соціальних інформаційних комунікацій.

Іншим важливим фактором для усвідомлення зростаючої потреби в моніторингу, обробці, аналізі інформації про діяльність окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів, що циркулює в соціальних інформаційних комунікаціях, стали спільні завдання та проблеми суспільних викликів. Саме з метою їх вирішення відбувається об'єднання груп людей у соціальних медіа. Це обґрунтовує доцільність інформаційних обмінів для вирішення актуальних питань різних об'єднань людей за спільними інтересами на блогах, у соціальних мережах, форумах.

На базі моніторингу, аналізу та обробки інформації з різних каналів інформування, соціальних медіа, що набули розвитку загальносус-

пільних інформаційних мереж системи соціальних інформаційних комунікацій, відповідні інформаційні центри здійснюють реагування на введення різноаспектної інформації про діяльність окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів.

Моніторинг, аналіз, обробка інформації, що вводиться і поширюється в системі соціальних інформаційних комунікацій та відображає результат (представленість) чи авторську тональність щодо суспільної діяльності окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів, набувають зростаючого значення. Відповідно мотивами, у першу чергу для самих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів, стала необхідність усвідомлення ними та формування в них уявлення про зміст, у тому числі кількісні і якісні показники, авторську тональність, характеристики і потенційні можливості каналів розповсюдження інформаційного ресурсу про їхню діяльність.

У цьому контексті, можна погодитися з висновками дослідників у галузі соціальних комунікацій, зокрема Л. Чуприною, що різні компоненти, образи, думки і стереотипи, представлені в публікаціях ЗМІ різної спрямованості, піддаються вимірюванню. Можна дослідити, яке місце вони посідають у загальному обсязі, їх послідовність і/або частоту, з якою вони трапляються. При уважному розборі можна усвідомити динаміку змісту – ті випадки, коли, наприклад, когось раптом перестають або починають ляяти або коли в текстах раптово з'являється нова тема [9, с. 275].

З урахуванням сучасних соціокультурних тенденцій розвитку соціальних інформаційних комунікацій залишається актуальною теза про те, що інформаційна діяльність сучасних інформаційних центрів визначається не стільки формуванням значних обсягів інформаційних ресурсів і забезпеченням зручного доступу до них за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, скільки інтенсивністю використання інформації відповідно до потреб суспільства [4, с. 110]. Більшою мірою мова йде про обробку й «підготовку не будь-якої інформації, а лише тієї її частини, яка має чітке функціональне призначення» [8, с. 23], і виробництво на основі цього різноаспектних інформаційних продуктів для здійснення ефективної суспільної діяльності.

Ці тенденції розвитку соціальних інформаційних комунікацій зумовили вироблення інформаційно-аналітичними структурами бібліотек, іншими сучасними інформаційними центрами власних, відмінних один від одного, взаємопов'язаних організаційно-технологічних, програмно-технологічних, інформаційно-технологічних, інтелектуальних підходів, що забезпечують необхідну якість ефективного використання інформації, введеної в суспільний обіг. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах все більшого зростання обсягів інформаційних ресурсів виробили взаємопов'язані і взаємообумовлені пріоритетні підходи щодо забезпечення більш ефективного використання якісної, релевантної і своєчасної інформації у різних галузях ділової активності суспільства, більшою мірою орієнтованої на сферу державного управління та місцевого самоврядування.

У зв'язку з цим вироблені методики моніторингу, обробки (інформаційного аналізу, синтезу), оцінки інформації, введеної в соціальні інформаційні комунікації, виготовлення різних за функціональним призначенням інформаційно-аналітичних продуктів дало змогу бібліотекам здійснити якісну організацію (структуризацію, систематизацію) консолідованих масивів суспільно значущої інформації відповідно до потреб користувачів. Як зауважила дослідниця Т. Гранчак, удосконалення процесу аналітичної обробки матеріалів у підсумку дає змогу не просто забезпечити доступ до інформації, а, що набагато важливіше, надати доступ одразу до потрібної замовнику, оптимально структурованої і навіть узагальненої інформації [2].

Вищезазначені методики обробки інформації стали основою для здійснення інформаційно-аналітичними структурами бібліотек досліджень найактуальніших проблем політичного та соціально-економічного розвитку суспільства, що дає змогу оперативно реагувати на динамічні зміни в різних сферах через систему інформаційної інфраструктури. Ідеться про інтелектуально-інформаційні технології обробки неструктурованих масивів інформації, введених у соціальні інформаційні комунікації, вироблення на їх основі синтезованого оглядово-аналітичного, прогностно-експертного матеріалу. Матеріал розкриває основний зміст проблеми, містить аналіз перспективних шляхів її вирішення та достатній обсяг посилань на джерела, які у разі необхідності можуть знадобитися для швидкого заглиблення в тему для прийняття державних рішень.

Зокрема, найпопулярнішими є аналітичні огляди видань з основними ідеями, думками щодо проблеми, що дає змогу простежити динаміку її розвитку, виявити певні закономірності, окреслити на базі аналізу великого масиву інформації вузькоспеціальне питання тощо.

У зв'язку з цим розвиток технологій обробки інформації в межах діяльності інформаційно-аналітичних структур бібліотек базується на принципах забезпечення повноти, достовірності та релевантності інформаційного матеріалу. Насамперед ці вимоги передбачають застосування в практиці інформаційно-аналітичних структур бібліотек методів моніторингу на основі швидкого доступу до різних джерел інформації, її обробки на основі впровадження електронних інформаційних технологій.

Під впливом світових глобалізаційних процесів розвиток українського інтернет-середовища визначально вплинув на якість, поширення та використання інформації, що циркулює в соціальних інформаційних комунікаціях. Розвиток медіа-ресурсів на основі засвоєння передових технологій в інформаційному виробництві урізноманітнив інструменти поширення оперативної інформації в соціальних інформаційних комунікаціях.

У цей період сучасні інформаційні центри, що відрізняються за своєю структурою та належністю від бібліотечних, активізували свою діяльність щодо реалізації проєктів, спрямованих досліджувати представленість суб'єктів української політики, бізнесу в ЗМІ, соціальних медіа. Пріоритетність цих джерел інформації серед інших різноманітних засобів масової комунікації полягає в природній сугестивній функції ЗМІ. «Уся історія вивчення масової комунікації ілюструє постановку дослідницького питання про ЗМІ як інструмент впливу на маси, бо то природна функція ЗМІ: забезпечити суб'єктно-об'єктні стосунки між мовцем та масовою аудиторією з метою впливу на об'єкт у контексті масової поведінки», – робить висновки у своєму дослідженні професор В. Різун [7].

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інтернет- видань, використання Інтернету для поширення традиційними ЗМІ своїх матеріалів створили безпрецедентні можливості для плюралізму думок та свободи слова, і відповідно, впливу на масову свідомість. У зв'язку з цим українська дослідниця О. Зернецька стверджує, що завдання елект-

ронних засобів масової комунікації, як і друкованих видань, – вплив на масову свідомість [3].

Один з таких проектів у галузі медіа-аналітики успішно реалізує українська компанія NOKs fishes. У рамках реалізації власного проекту «МедіаВершки» NOKs fishes виробила програмно-технічні, технологічні підходи та методики щодо аналізу медіа-активності комерційних структур, згрупованих у межах одного ринку, регіону тощо, суб'єктів української політики. Зокрема, шляхом дослідження джерел інформації в інтернет-середовищі визначають суб'єктів-лідерів взаємодії з медіа за такими характеристиками: а) за кількістю згадувань; б) за тональністю згадувань (позитивні, негативні, нейтральні); в) за сюжетами. Одним з головних критеріїв оцінки за кількістю згадувань є медіа-резонанс – сукупний показник відгуків, зафіксованих в інформації ЗМІ, соціальних мережах на дії суб'єктів бізнесу, української політики. Аналіз інформації враховує тональність згадувань, впливовість ЗМІ, суб'єктність/об'єктність згадування, коментар експертів чи згадування про них та інше, а також сюжети інформаційного матеріалу, поширеного в соціальних інформаційних комунікаціях.

Проект досліджує резонанс таких ринків: банківські послуги; інвестиційна діяльність; FMCG (постачання товарів повсякденного попиту); сфера телекомунікації, ІТ (інформаційні технології) тощо.

«МедіаВершки» презентує річні результати аналізу медіа-активності комерційних структур, суб'єктів української політики. Проміжкові підсумки підбиваються щоквартально. З 2013 р. презентація квартальних звітів супроводжується конференцією для піар-менеджерів та журналістів.

Крім того, з 2013 р. компанія NOKs fishes доповнює проект «Медіа-Вершки» новим дослідженням. Мова йде про перехресне опитування журналістів досліджуваних ЗМІ та прес-служб з метою визначення найбільш запитуваних їхніх представників. Опитування відбувається у два етапи. На першому етапі за результатами моніторингу медіа складається список галузевих журналістів та медіа-активних компаній. Також на цьому етапі визначаються кваліфікаційні вимоги до журналістів та прес-служб. Наприклад, в опитуванні, що відбулося в І кварталі 2013 р. обрали такі вимоги щодо журналістів: глибоке розуміння специфіки ринку; особисте знайомство та використання експертних комен-

тарів; незалежність від зовнішнього тиску; професійна компетентність. На другому етапі опитування респонденти ранжують журналістів та прес-служби, відібрані під час першого етапу, відповідно до кваліфікаційних вимог [6].

Постійне вдосконалення онлайн-сервісів, що спостерігається останнім часом, вносить істотні корективи в роботу сучасних медіа, розширюючи джерельну базу оперативної інтернет-інформації, засоби й способи доступу до неї. В умовах перманентної тенденції до збільшення обсягу інформації медіа, соціальних мереж, кількості сервісів та підвищення їх ролі в житті українського суспільства зростає інтерес до мультимедійного контенту з використанням різноманітних засобів доступу, що диктує багатоплатформність матеріалів та баз даних. Відповідно ці тенденції розвитку соціальних інформаційних комунікацій вносять свої корективи в роботу інформаційно-аналітичних структур бібліотек, сучасних інформаційних центрів, які в таких умовах постійно мають удосконалювати програмно-технічні, організаційно-технологічні підходи та методики до роботи з масивами джерел інформації.

Інформаційно-аналітичні структури сучасних бібліотек мають напрацьований науково-методичний досвід роботи з інформаційними масивами інтернет-середовища, зі значними обсягами інформації, пошуковими онлайн-сервісами за ключовими словами, що передбачають створення тематичних підбірок і водночас оперативне оновлення інформації (великі обсяги інформації виставляються на сайтах Інтернету, в соціальних мережах на певний час і потім знімаються чи зникають у надрах баз даних), надлишковість інформації, наявність так званих, інформаційних шумів тощо.

Сьогодні електронна інформація інтернет-медіа, соціальних мереж, веб-ресурсів органів державної влади та місцевого самоврядування, інших суб'єктів інтернет-середовища стала основним інформаційним джерелом у роботі сучасних інформаційно-аналітичних структур бібліотек, інших інформаційних центрів. Серед основних інформаційних джерел інтернет-середовища слід виділити інтернет-видання, електронні версії газет, журналів, програм радіо та телебачення, сайти інформаційних агентств, офіційні сайти і портали органів державної та місцевої влади, партій, окремих політиків, громадських організацій, економічних структур тощо.

Системне дослідження тенденцій і процесів економічної, політичної, соціально-культурної, наукової сфер держави інформаційно-аналітичні структури бібліотек, як вже зазначалося в цій статті, вирішують шляхом моніторингу змісту інформаційних потоків, що циркулюють у соціальних інформаційних комунікаціях. Моніторинг суспільних явищ, особливо в період передвиборних кампаній, або засобів впливу на них, загальної суспільно-політичної ситуації в країні та її регіонах передбачає щоденне відстеження змістової частини інформаційних джерел та її ґрунтовний аналіз. Вагоме місце в таких дослідженнях відіграють інформаційно-пошукові системи глобальної мережі Інтернет Google, Рамблер, Мета та інші, які надають змогу орієнтуватися в інформаційних потоках і сприяють оптимізації процесу відбору необхідної інформації.

Інші сучасні інформаційні центри в галузі медіа-аналітики, які здебільшого орієнтовані на комерційні структури, виробили відмінні один від одного організаційно-технологічні, програмно-технологічні підходи щодо моніторингу змісту інформаційних потоків. Українська компанія NOKs fishes здійснює дослідження інформаційної представленості комерційних суб'єктів в інформаційному просторі країни шляхом моніторингу змісту інформаційних джерел, використовуючи власні програмно-технологічні напрацювання. До інформаційних джерел, що включені в перелік моніторингу медіа-активності в інформаційному просторі корпоративних клієнтів NOKs fishes, входять друковані (загальноукраїнські і регіональні) ЗМІ, інтернет-медіа; сайти інформаційних агентств, телебачення та радіо (загальноукраїнські і регіональні).

Для досліджень інформаційних процесів у діяльності корпоративних замовників NOKs fishes використовує пошукову систему «Шукач» [5]. Ця унікальна пошукова система з гнучкими та зручними інструментами й налаштуваннями спеціалізується на пошуку інформації електронних ЗМІ та інших інтернет-ресурсів (див. рис. 1).

Головне меню пошукової системи «Шукач»: «Поиск», «Запросы», «Справка», «Выход». «Поиск» – це головна сторінка. «Запросы» – це архів запитів, введених до пошукового ряду. Меню «Справка» має три підменю, де «Язык запросов» – це довідка щодо створення запитів, «Фильтр» – це довідка щодо фільтрації за джерелами, FAQ – питання-відповідь. Рядок «2» призначений для введення пошукових запитів.

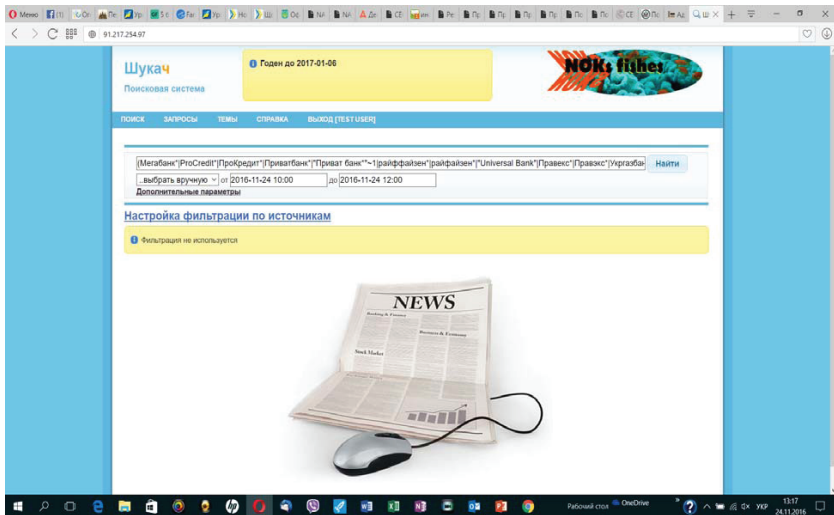

Рис. 1. Пошукова система «Шукач»

Джерело: <http://noksfishes.info/index.php/nou-khau/systema-shukach>.

Головною перевагою цієї пошукової системи є те, що вона дає змогу встановити додаткову фільтрацію за часовим проміжком пошуку: за останній день, два дні, три дні, тиждень, за місяць, рік, за весь період, або вибрати вручну часовий проміжок від... до... .

Також до переваг належать додаткові функціональні можливості пошукової системи. Меню «Дополнительные параметры» відкриває два рядки: «Дополнительная подсветка», «Количество результатов на странице». Перший рядок надає можливість вводити додаткові запити, що підсвічуватимуться в текстах іншим кольором. Наприклад, при введеному слові «нафта» підсвічуватиметься в текстах також слово «бензин».

Параметр «Количество результатов на странице» дає змогу встановити кількість виведених матеріалів на одній сторінці (20, 50 або 100).

«Настройка фильтрации по источникам» – це 5-й параметр головної сторінки. Вкладка «Региональность» дає змогу фільтрувати результати пошуку за географією походження інформації.

Вкладка «Тип СМІ» дає змогу встановлювати відповідну фільтрацію. До списку опцій входять: ділові, інформаційні новини, інформаційні агентства, громадсько-політичні, пізнавальні, урядові установи, а також спеціальні (FMCG, Hi-Tech, Lifestyle, авто/мото, агропромисловий комплекс, безпека, воєнно-промислові, охорона здоров'я, інвестиції тощо).

Вкладка «Язык» дає змогу встановлювати фільтрацію за мовами джерел: Ця організація фільтрів не є обов'язковою для запуску пошукової системи «Шукач». Достатньо набрати ключове слово/словосполучення та натиснути кнопку «Найти». Після отримання команди на пошук, система виводить знайдені та відфільтровані результати списком по 20 публікацій на сторінці.

Статистичний рядок повідомляє про кількісні параметри результатів пошуку. Одразу ж система пропонує дії «Сохранить запрос» (стає доступним у меню «Запросы»), «Экспорт ссылок» відкриває вікно з переліком посилань на адреси публікацій, які знайдено) та «Экспорт данных в csv», файл цього формату, якщо його відкрити в Excel, має вигляд, як на зображенні (рис. 2).

1879	http://fakty.ictv.ua/ua/index/read-ICTV-Факти(сайт)	Сьогодні, 12:27	11.04.2014 12:54		Україна не пустить російські погли
8887	http://rik.ua/news/2014/04/13/Завдання_інформаційна_корпорація	11 квітня 2014 року 20	11.04.2014 13:27		Між Україною і Росією можуть пов
17181	http://vz.lviv.ua/news/61797	Високий замок (Сайт видання)	11 квітня 2014 року 13	11.04.2014 13:30	Росія може привняти залячення
8543	http://procherk.info/news/7-cherk-ПРОЧЕРК-инфо	11 квітня 2014, 12:14	11.04.2014 13:42		Росія скасує погли в Україні?
6912	http://fbs.cj.ua/news/4365-сайлю-РЕН	П'ятниця, 11 квітня 20	11.04.2014 13:22		Залічення сполучення між Україн
9114	http://vz.lviv.ua/news/61844	Високий замок (Сайт видання)	11 квітня 2014 року 17	11.04.2014 17:42	Білорусь залячення присутніє і
8352	http://fakty.ictv.ua/ua/index/read-ICTV-Факти(сайт)	Сьогодні, 17:15	11.04.2014 17:42		Білорусь зміла з продажу квитки
12365	http://www.um.com.ua/ua/news/УМН	П'ятниця, 11 квітня 20	11.04.2014 18:35	УМН	Білорусь залячення присутніє
4946	http://zaxid.net/home/showSingle?Zaxid	сьогодні, 19:00	11.04.2014 19:09	Армія ZAXID.NET	Білорусь пр 3 27 травня Білорусь
4950	http://zaxid.net/home/showSingle?Zaxid	сьогодні, 19:00	11.04.2014 19:09	Армія ZAXID.NET	Білорусь пр 3 27 травня Білорусь
8176	http://press.ua/news/bilorus_prye/press.ua	11 04 2014 19:08	11.04.2014 19:14		Білорус пр Марш Білорусь
8675	http://www.prawda.com.ua/news/Українська правда	П'ятниця, 11 квітня 20	11.04.2014 19:15		Білорусам також доведеться трохи

Рис. 2. «Экспорт данных в csv»

Джерело: <http://noksfishes.info/index.php/nou-khau/systema-shukach>.

Кожна публікація виводиться як заголовок-посилання і перший абзац тексту та має такі атрибути: пор. номер; посилання на оригінал публікації; час публікації; вид інформаційного джерела; прапор країни знаходження джерела; назва джерела. Пункт «Вид джерела» представлений піктограмою (див. рис. 3).

	Блог
	Інтернет-ЗМІ
	Інформаційне агентство
	Офіційний сайт
	Сайт друкованого видання
	Сайт радіоканалу
	Сайт телеканалу

Рис. 3. Зображення піктограм та їхні значення.

Джерело: <http://noksfishes.info/index.php/nou-khau/systema-shukach>.

Якщо натиснути на заголовок-посилання публікації, система в новому вікні відкриє її сторінку. На сторінці розміщено реквізити публікації, повний її текст, посилання на оригінал та кнопку «Скопіровать новост», що передає текст публікації до буфера обміну комп'ютера.

Таким чином, відповідно до основних тенденцій розвитку соціальних інформаційних комунікацій, удосконалення технологій циркуляції інформації в них зроблено висновок, що сучасні інформаційні центри виробили та успішно практикують відмінні один від одного взаємопов'язані організаційно-технологічні, програмно-технологічні, інформаційно-технологічні, інтелектуальні підходи та методики роботи з масивами джерел інформації. Подальше вдосконалення цих підходів та методик пов'язане, з одного боку, із можливостями самих інформаційних центрів, з іншого – з інформаційними запитами, потребами як українського суспільства загалом, так і окремих корпоративних замовників, користувачів.

Тому сучасні інформаційні центри в галузі медіа-аналітики, які здебільшого орієнтовані на комерційні структури, у межах своїх фінансових, програмно-технологічних можливостей розвивають свою інформаційну діяльність у напрямі дослідження:

- представленості суб'єктів української політики, бізнесу в ЗМІ, соціальних медіа;

- потенційних можливостей та характеристик каналів поширення в соціальних інформаційних комунікаціях інформації про результати діяльності окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів;

– особливостей організації інформації, її циркуляції в системі соціальних інформаційних комунікацій;

– якісних і кількісних показників змістовності повідомлень, їхньої авторської тональності щодо результатів діяльності окремих державних, політичних, економічних, наукових, громадсько-суспільних та інших суб'єктів. На відміну від інформаційних центрів у галузі медіа-аналітики, які виробили власні програмно-технічні, інформаційно-технологічні, інтелектуальні підходи та методики щодо аналізу медіа-активності комерційних структур, згрупованих у межах одного ринку, регіону, суб'єктів української політики тощо, державні інформаційно-аналітичні структури, зокрема бібліотечні установи, протягом кількох десятиліть розвивають інформаційно-аналітичний напрям бібліотечної діяльності.

Зокрема, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади НБУВ НАН України виробила методологію інформаційно-дослідної роботи для продукування нової інформації (знань) шляхом аналізу змісту інформаційних матеріалів про стан і тенденції розвитку суспільних процесів на основі застосування передових методів моніторингу, збільшення аналітичної і прогнозної складової в інформаційно-аналітичному напрямі бібліотечної діяльності з метою вдосконалення видової структури інформаційно-аналітичних продуктів (наявність висновків, рекомендацій, прогнозів, просто ідей тощо), використання електронних інформаційних технологій для реалізації цих завдань [4, с. 131]. Мова йде не стільки про вдосконалення методик аналітико-синтетичної обробки первинних текстів, згортання інформації (реферування, анотування), скільки про дослідження суспільних процесів, резонансних подій, думок громадськості тощо як за об'єктами, так і за основними темами в процесі розвитку інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек.

Література

1. *Горовий В.* Соціальні інформаційні комунікації і розвиток бібліотечної діяльності / В. Горовий // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2009. – Вип. 23. – С. 7–25.

2. *Гранчак Т.* Інформаційно-аналітичний супровід управлінських рішень з реалізації етнонаціональної політики / Т. Гранчак // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2009. – Вип. 23. – С. 139–155.

3. *Зернецька О.* Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини : монографія / О. Зернецька. – Київ, 1999. – 352 с.

4. *Пальчук В.* Бібліотеки в інформаційно-аналітичному забезпеченні органів державної влади : монографія / В. Пальчук ; наук. ред. В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2014. – 280 с.

5. Пошукова система «Шукач» [Електронний ресурс] // Noks fishes: media research and consulting. – Режим доступу: <http://noksfishes.info/index.php/nou-khau/systema-shukach>. – Назва з екрана.

6. Проект «МедіаВершки» [Електронний ресурс] // Noks fishes: media research and consulting. – Режим доступу: <http://noksfishes.info/index.php/diialnist/mediavershky>. – Назва з екрана.

7. *Різун В. Маси* / В. Різун. – Київ, 2003. – 118 с.

8. *Соснін О.* Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України : монографія / О. В. Соснін / НАН України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2003. – 572 с.

9. *Чуприна Л.* Проблема інформаційних шумів при використанні оперативної інтернет-інформації для підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів / Л. А. Чуприна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2009. – Вип. 23. – С. 269–288.

References

1. Horovy, V. (2009). Sotsialni informatsiini komunikatsii i rozvytok bibliotechnoi diialnosti [The social information communications and the development of the library activity]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 23, pp. 7–25. Kyiv [in Ukrainian].

2. Hbranchak, T. (2009). Informatsiino-analitychnyi suprovid upravlynskykh rishen z realizatsii etnonatsionalnoi polityky [The information and analytical of the support management decisions on implementation of ethnic policy]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 23, pp. 139–155. Kyiv. [in Ukrainian].

3. Zernetska, O. (1999). Hlobalnyi rozvytok system masovoi komuni-

katsii i mizhnarodni vidnosyny. [The global development of the system mass communication and the international relations]. Kyiv [in Ukrainian].

4. Palchuk, V. (2014). Biblioteky v informatsiino-analitychnomu zabezpechenni orhaniv derzhavnoi vlyady [Libraries in the informational and analytical support of the public authorities]. V Horovyi (Ed.); Kyev [in Ukrainian].

5. Poshukova systema «Shukach» [The search engine «Shukach»]. *noksfishes.info*. Retrieved from <http://noksfishes.info/index.php/nou-khau/systema-shukach> [in Ukrainian].

6. Proekt «MediaVershky» [The project «MediaVershky» («Media-Cream»)]. *noksfishes.info*. Retrieved from <http://noksfishes.info/index.php/diialnist/mediavershky> [in Ukrainian].

7. Rizun, V. (2003). Masy [Masses]. Kyiv [in Ukrainian].

8. Sosnin, O. (2003). Problemy derzhavnoho upravlinnia systemoiu natsionalnykh informatsiinykh resursiv z naukovoho potentsialu Ukrainy [The problems governance of the system of the national information resources on the scientific potential of Ukraine]. NAN Ukrainy, Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho. Kyiv [in Ukrainian].

9. Chupryna, L. (2009). Problema informatsiinykh shumiv pry vykorystanni operatyvnoi internet-informatsii dlia pidhotovky informatsiino-analitychnykh materialiv [Problem of the informational noises using operational internet-information for preparation of the informational and analytical materials]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 23, pp. 269–288. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.04.2017.

Valentyna Palchuk,

Cand. Sci. (Social Communications), Senior Research Associate,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Social Information Communications and the Development of the Activity of Modern Information Centers

The paper deals with the development of socio-information communications in accordance with contemporary trends of support of sustainable information exchanges through information and communications technologies (ICT). The paper reviews the role of contemporary information centers as an important component of socio-informa-

tion communications, including libraries and other information structures of the media and analytic market, most of which are focused on businesses. The contemporary informational centers have developed and successfully practiced different organizational and technological, software engineering, informational and technological, intellectual approaches and methods of work with arrays of information sources circulating within social information communications. For a better understanding of this role, it is very important to reveal these approaches and methods of work with arrays of information sources circulating within social information communications.

During recent years we can observe the emergence of a demand for informational analytics and media analytics. As a result a range of modern methodological and organizational principles called to ensure the effectiveness of information activities related to technologies of informational circulation, processing, analysis, synthesis of information, functioning in socio-informational communications, reflecting results (representation) or the author's tone about social activities of certain state, political, economic, scientific, civic and other subjects were improved.

Keywords: the social information communications, library, information centers with field media analytics, organizational and technological, software and technological, information and technological, intellectual approaches and methodologies, Ukraine.

Валентина Пальчук,

канд. наук по соц. коммуникациям, ст. науч. сотр.,

Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского

Социальные информационные коммуникации и развитие деятельности современных информационных центров

В статье освещено развитие социальных информационных коммуникаций в соответствии с современными тенденциями поддержки устойчивых информационных обменов на основе информационно-коммуникационных технологий. Проанализирована роль современных информационных центров, как важной составляющей социальных информационных коммуникаций, в частности библиотек, других информационных структур рынка медиа-аналитики, которые в основном ориентированы на коммерческие структуры, раскрыты их организационно-технологические, программно-технологические, информационно-технологические, интеллектуальные подходы и методики работы с массивами источников информации, циркулирующей в социальных информационных коммуникациях. Обосновано формирование соответствующего общественного запроса,

который обусловил развитие таких направлений информационной деятельности, как информационная аналитика, медиа-аналитика в работе современных информационных центров; совершенствование современных методологических, организационных принципов и программно-технологических средств обеспечения результативности информационной деятельности, связанной с исследованием информационных процессов и, соответственно, с технологиями информационного оборота, обработки, анализом, обобщением информации, функционирующей в социальных информационных коммуникациях, и отражает результат (представленность) или авторскую тональность об общественной деятельности отдельных государственных, политических, экономических, научных, гражданско-общественных и других субъектов.

В соответствии с основными тенденциями развития социальных информационных коммуникаций, совершенствования технологий циркуляции информации в них сделан вывод, что современные информационные центры выработали и успешно практикуют отличные друг от друга взаимосвязанные организационно-технологические, программно-технологические, информационно-технологические, интеллектуальные подходы и методики работы с массивами источников информации.

Определено, что современные информационные центры в области медиа-аналитики, которые в основном ориентированы на коммерческие структуры, в пределах своих финансовых, программно-технологических возможностей развивают свою информационную деятельность в направлении исследования: представленности субъектов украинской политики, бизнеса в СМИ, социальных медиа; потенциальных возможностей и характеристик каналов распространения в социальных информационных коммуникациях информации о результатах деятельности отдельных государственных, политических, экономических, научных, общественных и других субъектов; особенностей организации информации, ее циркуляции в системе социальных информационных коммуникаций; качественных и количественных показателей содержательности сообщений, их авторской тональности в отношении результатов деятельности отдельных государственных, политических, экономических субъектов деятельности.

Ключевые слова: социальные информационные коммуникации, библиотека, информационные центры в сфере медиа-аналитики, организационно-технологические, программно-технологические, информационно-технологические, интеллектуальные подходы и методики работы с массивами источников информации, Украина.